

Maria Teresa Codina:

**“sempre hi ha alguna cosa
a dir”**

Selecció de recursos bibliogràfics i electrònics

Biblioteca Rosa Sensat

Amb motiu de la visita dels alumnes del Grau d'Educació Infantil de la Universitat de Vic per conversar amb Maria Teresa Codina, una de les mestres fundadores de Rosa Sensat, des de la biblioteca hem elaborat aquesta bibliografia, que no preten ser exhaustiva però sí representativa de tota una vida dedicada a l'educació.

S'han inclòs llibres, ponències i comunicacions, articles a les revistes publicades per Rosa Sensat (Perspectiva escolar, Infància i Infancia) i també a altres revistes d'educació, butlletins i diaris.

En un altre apartat de la bibliografia s'han afegit els treballs inèdits escrits per la Maria Teresa que conservem a la biblioteca.

També trobareu capítols de llibres i articles de revistes sobre Maria Teresa Codina i la seva tasca. Finalment s'han afegit algunes entrevistes i documents audiovisuals que podeu consultar on-line.

Podeu visitar la mostra l'exposició bibliogràfica des del dia 24 d'abril de 2018 a la Biblioteca Rosa Sensat.

LLIBRES, COMUNICACIONS, PONÈNCIES I ESCRITS

BRYANT, Sarah Cone. *Com explicar contes.* Versió i adaptació dels contes per Maria Teresa Codina, Marta Mata, Maria Eulàlia Valeri. Barcelona: Nova Terra, 1963, 1967, 1983, 1987, 1996.

CANALS, Maria Antònia; CODINA, Maria Teresa; COTS, Jordi; DARDER, Pere; MATA, Marta; ROIG, Anna Maria. *La Renovació pedagògica a Catalunya des de dins (1940-1980): fets i records.* Barcelona: Edicions 62, 2001 (Llibres a l'abast. Rosa Sensat ; 364)

CODINA, Maria Teresa (Coord.); Equip Escola Xavó-Xaví. *El adolescente marginal, escuela y trabajo.* Barcelona: Rosa Sensat, 2000.

CODINA, Maria Teresa. «L'adquisició de la llengua com a punt d'arribada en el procés complex de la catalanització. Etapes prèvies». A: *Simposium sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants* (1er: Vic: 1981) pàg. 13

CODINA, Maria Teresa. *Aprendizaje de la lectoescritura: adaptación de "Letra por letra" i ejercicios complementarios.* Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Àrea d'Educació, 1989. 2 volums.

CODINA, Maria Teresa; IGLESIAS Manel. «La capacitació de joves i adults gitanos per al treball: factor d'autoestima». A: *Recerca i educació interculturals: Actes de la Conferència Europea de Sant Feliu de Guíxols.* Barcelona: La Llar del llibre, 1992, pàgs. 247-254

CODINA, Maria Teresa. *Con los ojos abiertos ¿qué cuentan los chavorros?* .Textos recogidos y elaborados por Maria Teresa Codina Mir (1977-1983). Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Àrea d'Educació, 1989

CODINA, Maria Teresa. «Educación en la diversidad. Compensación externa y formación del profesorado». A: "Seminario Europeo de Materiales Didácticos Interculturales para Alumnos Gitanos". Madrid: 1984.

CODINA, Maria Teresa; DARDER, Pere; BAS, Josep M. *En torno a una experiencia de financiación escolar.* Barcelona: Nova Terra, 1968.

CODINA, Maria Teresa. *Educar en temps difícils: Escola Talitha, 1956-1974.* Vic: Eumo: Universitat de Vic, 2007.

CODINA, Maria Teresa. «Embolics de família pedagògica». A: *Trames i tramoies. Memòria oral i memòria escrita de les 30 primeres escoles d'estiu de Rosa Sensat.* Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 1995, p. 8-9.

CODINA, Maria Teresa. *Gitanos d'en Can Tunis 1977-1983: crònica de un proceso educativo.* Barcelona: Mediterrània, 2000.

CODINA, Maria Teresa; MATA, Marta; VALERI Maria Eulàlia. *Història de Tabalet.* Barcelona: La Galera, 1972 (Contes populars; 5)

CODINA, Maria Teresa. *L'infant i el parvulari.* Barcelona: Rosa Sensat, 1992 (Temes d'Infància; 19). 1ª reimpressió 1998.

CODINA, Maria Teresa. *L'infant i el parvulari.* Segona reedició, revisada i augmentada. Barcelona: Rosa Sensat, 2012 (Temes d'Infància; 19)

CODINA, Maria Teresa. *Lenguaje inicial: Textos graduados (adaptación de "Poquito a poco" y ejercicios.* Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Àrea d'Educació, 1989.

CODINA, Maria Teresa; MATA, Marta; VALERI, Maria Eulàlia. *El llop, el garrí, l'ànec i l'oca.* Barcelona: La Galera, 1971 (Contes populars; 6)

CODINA, Maria Teresa. *Niñas y niños de 3 a 6 años y la escuela.* Barcelona, Madrid: Rosa Sensat: Centro de Publicaciones del MEC, 1993 (Temas de Infancia; 2)

CODINA, Maria Teresa. «Programa d'educació en la diversitat». A: G. PUIG [coord.]: *Recerca i educació interculturals. Actes de la Conferència Europea de Sant Feliu de Guíxols.* Barcelona: La Llar del Llibre, 1992.

CODINA, Maria Teresa. «Proyecto de formación del enseñante con alumnos gitanos: ponència presentada i recollida a la Memòria del Seminari Internacional "Hacia una educación intercultural»», Benidorm: Seminari Internacional, 1989.

CODINA, Maria Teresa. «Prólogo». A: *Seminarios europeos sobre formación de enseñantes y escolarización de niños gitanos.* Madrid: Editorial Presencia Gitana, 1989, pàgs. 7-9.

CODINA, Maria Teresa (coord.). *Visquem plegats i bé.* Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1984.

EQUIP DE L'ESCOLA MUNICIPAL "AVILLAR CHAVORRÓS". *Experiència d'educació global a Can Tunis: 1977-1978.* Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, 1981. Separata del IV Premi Ramon Llull. 1979.

ARTICLES a les REVISTES de ROSA SENSAT

Perspectiva Escolar

CODINA, Maria Teresa. «Setmana fora de la ciutat amb l'escola "Avillar Chavorrós" de Can Tunis. Saifores, de 26 a 30 d'octubre de 1981». A: *Perspectiva Escolar*, núm. 60 (desembre 1981), pàgs. 38-45.

CODINA, Maria Teresa. «Record de Maria Rubies». A: *Perspectiva Escolar*, núm. 177, (setembre 1993), pàgs. 70-73.

CODINA, Maria Teresa. «Marta Mata, referent de convicció, de tenacitat i d'esperança». A: *Perspectiva Escolar*, núm. 309, (novembre 2006), p. 9-11.

CODINA, Maria Teresa. «L'escola i l'alumne gitano». A: *Perspectiva Escolar*, núm. 349, (novembre 2010), p. 22-30.

Infància: educar de 0 a 6 anys

CODINA, Maria Teresa. «Els educadors i la realitat de l'entorn». A: *Infància*, núm. 6 (maig-juny, 1982), pàg. 4-8.

CODINA, Maria Teresa. «L'educació, ciència o art?». A: *Infància*, núm. 20 (setembre-octubre 1984), pàg. 4-7.

CODINA, Maria Teresa. «Més val atendre a temps que compensar!». A: *Infància*, núm. 30 (maig-juny 1986), pàg. 6-8.

CODINA, Maria Teresa. «Sortim? Oi tant...! I abans caldrà ... ». A: *Infància*, núm. 36 (maig-juny 1987), pàg. 6-12.

CODINA, Maria Teresa. «Protagonista, el grup de 3 anys». A: *Infància*, núm. 37 (juliol-agost 1987), pàg. 2-5.

CODINA, Maria Teresa. «Quan el grup de 3-4 anys entra a l'escola obligatòria». A: *Infància*, núm. 42 (maig-juny 1988), pàg. 4-7.

CODINA, Maria Teresa. «Què valorem avui, amb vistes a demà?». A: *Infància*, núm. 49 (juliol-agost 1989), pàg. 5-10.

CODINA, Maria Teresa. «El discretíssim camí de fer i desfer de cada dia, rutina o professionalització?». A: *Infància*, núm. 75, (novembre-desembre 1993), pàg. 2-4.

CODINA, Maria Teresa. «L'atenció individual dins del grup». A: *Infància*, núm. 80, (setembre-octubre 1994).

Infancia: educar de 0 a 6 años

CODINA, Maria Teresa. «Más vale atender a tiempo que compensar». A: *Infancia*, núm. 2 (julio-agosto 1990), pàg. 4-6.

CODINA, Maria Teresa. «El grupo de 3-4 años entra en la escuela obligatoria A: *Infancia*, núm. 5 (enero-febrero 1991), pàg. 7-12.

CODINA, Maria Teresa. «Protagonista, el grupo de tres años». A: *Infancia*, núm. 9 (septiembre-octubre 1991), pàg. 6-8.

CODINA, Maria Teresa. «Lo cotidiano, ¿fuente de rutina o de profesionalización?». A: *Infancia*, núm. 13, (maig-juny 1994).

CODINA, Maria Teresa. «La atención individual en el grupo». A: *Infancia*, núm. 31 (mayo-junio 1995), p. 22-28.

Diari de l'Escola de l'Estiu

CODINA, Maria Teresa. «Wanted culpable». A: *Diari de l'Escola d'Estiu de Rosa Sensat*, núm. 7, 10 de juliol 1990, p. 2.

«Entrevista amb ... M. Teresa Codina». A: *Diari Escola d'Estiu Rosa Sensat*, núm. 9,10 de juliol 1986, p. 4

ARTICLES A ALTRES REVISTES I DIARIS*

CODINA, Maria Teresa. «Para que nuestros hijos se sientan seguros, no basta con que tengan pan y zapatos». A: *Los vecinos: revista de la AA. VV. "Nuestra Señora de Port"*, núm. 10 (enero-febrero 1975).

CODINA, Maria Teresa. «Premios y castigos. ¿De qué tipo?». A: *Los vecinos: revista de la AA. VV. "Nuestra Señora de Port"*, núm. 11 (marzo-abril, 1975).

CODINA, Maria Teresa. «¿Un libro el mejor amigo del hombre?». A: *Los vecinos: revista de la AA. VV. "Nuestra Señora de Port"*, núm. 12 (octubre 1975).

CODINA, Maria Teresa. «El Instituto ¿Para qué?». A: *Los vecinos: revista de la AA. VV. "Nuestra Señora de Port"*, núm. 13 (enero 1975).

CODINA, Maria Teresa. «¿Pedagogía?». A: *Los vecinos: revista de la AA. VV. "Nuestra Señora de Port"*, núm. 14 (marzo-abril 1976).

CODINA, Maria Teresa. «Algo más sobre pueblo y cultura». A: *Correo Catalán*, 26 de juny 1976, p. 5.

CODINA, Maria Teresa. «Organització educativa i món real». A: *Diari Avui*, 20 d'octubre 1976, p. 22, i 27 d'octubre 1976, p. 20.

CODINA, Maria Teresa. «Educación». A: *Los vecinos: revista de la AA. VV. "Nuestra Señora de Port"*, núm. 15 (noviembre 1976).

CODINA, Maria Teresa. «INB Casa Antúnez: estudiantes y gitanos». A: *Los vecinos: revista de la AA. VV. "Nuestra Señora de Port"*, núm. 16 (diciembre 1976).

CODINA, Maria Teresa. «Reflexions de sis anys de treball com a mestra en un barri d'immigrants». A: *Qüestions de vida cristiana*, núm. 99 (novembre 1979).

CODINA, Maria Teresa; GONZÁLEZ Basilio. «Estudio y análisis de la experiencia de promoción global en Can Tunis». A: *Revista de Documentación Social*, núm. 41 (octubre-diciembre 1980).

CODINA, Maria Teresa; GILABERT A.; GONZÁLEZ, B. «Ensenyament globalitzat». A: *Full d'Informació a les Escoles*, núm. 10 (1981).

CODINA, Maria Teresa. «El paper de l'educador de la fe». A: *Quaderns de Pastoral*, núm. 67 (1961), pàg. 66-69.

CODINA, Maria Teresa (1984): «Educació compensatòria». A: *Butlletí dels Mestres*, núm. 187 (juny-juliol 1984), pàg. 21-25.

CODINA, Maria Teresa. «Una escola solidària? Per què? Com?». A: *Butlletí dels Mestres*, núm. 196 (1985).

CODINA, Maria Teresa. «Protagonista, el grup de tres anys». A: *Diari Avui*, 2 de juliol 1987, pàg. 6.

CODINA, Maria Teresa. «Els gitanos i el barraquisme». A: *Quaderns d'Orientació Familiar*, núm. 111 (1988).

CODINA, Maria Teresa. «Un aspecte més de la marginació: l'escola». A: *Aixeca't*, núm. 9 (setembre 1988), pàg. 1.

CODINA, Maria Teresa. «La raza como categoría poco aplicable a la investigación científica en medicina». A: *Medicina Clínica*, núm. 12, vol. 91, (49), año 1988, pàg. 477.

CODINA, Maria Teresa. «Educación en la diversidad». A: *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 196 (octubre 1991), pàg. 27.

CODINA, Maria Teresa. «Tothom té dret a ser diferent». A: *La nostra veu*, juny 1996.

CODINA, Maria Teresa. «Rosa Sensat y los orígenes de los Movimientos de Renovación Pedagógica». A: *Historia de la educación*, núm. 21 (2002), p. 17-116

*Els articles de les diferents revistes i diaris estan ordenats cronològicament.

TREBALLS NO PUBLICATS*

CODINA, Maria Teresa; GONZÁLEZ, Basilio. «Fracasa el primer intent de un Institut Popular, el INB Casa Antúnez». Document ciclostilat, 1977. 19 pàg.

CODINA, Maria Teresa... [et al.]. «Estudi sobre la situació escolar en relació a les diverses problemàtiques que presenten els alumnes». 1978. Document ciclostilat.

CODINA, Maria Teresa. «Reflexió i comentari a partir de les colònies de l'Escola Municipal Avillar Chavorrós». 1980. Document ciclostilat, 27 p.

CODINA, Maria Teresa (coord.). *Situació de la població infantil gitana a Catalunya*. 1982
Realitzat per encàrrec del Consell d'Ensenyament.

CODINA, Maria Teresa. *Criterios para la formación del profesorado*. Conferencia a les Jornadas de Apoyo a la Escolarización de Niños Gitanos. Ministerio de Educación y Ciencia, Subdirección General de Educación Compensatoria, Madrid, 5-6 de juny, 1986

*Els documents estan ordenats cronològicament.

LLIBRES DE TEXT

Del 1969 al 1982 Maria Teresa Codina va col·laborar i coordinar l'edició de llibres de text de les editorials Casals i Onda principalment. Des de l'any 1980 amb Pere Darder coordinen l'edició dels textos en català de l'editorial Casals.

Aquesta bibliografia es pot consultar a l'article de **Rafael Bisquerra i Alzina**. "Maria Teresa Codina i Mir. Una aproximació biobibliogràfica". A: *Temps d'Educació*, núm. 17 (1999), p. 310-320

LLIBRES I ARTICLES SOBRE MARIA TERESA CODINA

BISQUERRA, Rafael. «Maria Teresa Codina i Mir. Premi Ramon Fuster 1995». A: *Butlletí del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya*, núm. 95, (Hivern 1996), pàgs. 3-6.

BISQUERRA, Rafael. «María Teresa Codina. Maestra en las dos orillas». A: *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 250, (septiembre 1996), pàgs. 8-13.

BISQUERRA, Rafael. «Maria Teresa Codina i Mir. Una aproximació bibliogràfica». A: *Temps d'educació*, núm. 17 (1r semestre 1997), pàgs. 293-323

BISQUERRA, Rafael. Maria Teresa Codina Mir: un camí pedagògic entre la utopía i la realitat". A: *Pedagogia del segle XX en femení*. Barcelona: Universitat de Barcelona. Facultat de Pedagogia, 2000. pàgs. 177-194

CASTANYS, Montserrat; LÓPEZ, José Gabriel; OLLÉ, Àngels. *Auca d'una mestra*. (1992)

CARRILLO, Isabel; TORT, Antoni. "M. Teresa Codina i Mir". A: *Mestres i pedagogues*. Vic: Universitat de Vic. Servei de Publicacions, 2009, pàgs. 42-45

CELA, Jaume. «Maria Teresa Codina: de pedra picada". A: *Diari de Barcelona* (21 de marzo 1992)

CELA, Jaume; PALOL, Juli. *Amb veu de mestre*. Barcelona: Rosa Sensat i Edicions 62, 1993.

GONZÁLEZ, L. «Rosa Sensat, 20 anys al servei de la renovació pedagògica a Catalunya». A: *Diari Avui* (10 d'abril 1986), pàg. 3.

LÓPEZ, M. A. «Maria Teresa Codina: La solución no es el suspenso o la mala nota». A: *El País*, 22 de març 1992, pàg. 38

MATA, Marta. «Aportacions a la història de l'educació dels més petits a Catalunya». A: *Interaula: Butlletí de les Escoles Catalanes de Mestres*, núm. 7 (juny 1989), p. 16-22 (es fa referència a Maria Teresa Codina a les pàgs. 19-20)

MONÉS I PUJOL-BUSQUETS, Jordi. *L'escola a Catalunya sota el franquisme*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62, 1981 (Es fa referència a Maria Teresa Codina a les pàgs. 221, 231, 367)

MONÉS I PUJOL-BUSQUETS, Jordi. *Els primers quinze anys de Rosa Sensat*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62, 1981 (Es fa referència a Maria Teresa Codina a les pàgs. 18, 90-91)

NADAL ESPINASA, Maria; PALOMAR BRIANSÍ, Anna. *Aproximació a la biografia i el pensament educatiu de Maria Teresa Codina: educant entre la utopía i la realitat*. Vic: 2014. Treball Final de Grau. 4art Curs Mestre d'Educació Primària. Disponible a: http://repositori.uvic.cat/bitstream/handle/10854/3360/trealu_a_2014_nadal_maria_aproximacio_biografia.pdf?sequence=1&isAllowed=y [Consulta 18 d'abril de 2018]

NADAL ESPINASA, Maria; PALOMAR BRIANSÍ, Anna. "Maria Teresa Codina i Mir (1927): educació, marginació i igualtat d'oportunitats". A: *Vint mestres i pedagogues catalanes del segle XX*. Barcelona: Rosa Sensat, 2015 pàg. 303-318

PIQUER, Jordi. «El problema del pueblo gitano no se resolverá si no logramos educarnos todos en el interculturalismo». A: *La Vanguardia*, 20 de novembre de 1987. Disponible a: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1987/11/20/pagina-36/32999404/pdf.html?search=maria%20teresa%20codina%20gitanos%20El%20problema%20del%20pueblo%20gitano%20no%20se%20resolver%C3%A1>. [Consulta: 19 d'abril 2018]

RICART, M. «Entrevista a Maria Teresa Codina amb motiu de la seva jubilació». A: *Comunidad Escolar*, 17 de juny 1992, p. 11

RODRÍGUEZ, Pau. *Maria Teresa Codina: "l'error és pensar que la beneficència surt més barata que l'educació"*. A: *Diari de l'educació*, 23 de març de 2015. Disponible a: <http://diarieducacio.cat/maria-teresa-codina-leror-es-pensar-que-la-beneficencia-surt-mes-barata-que-leducacio/> [Consulta: 19 d'abril 2018]

ROVIRA, Bru. «Entrevista a Teresa Codina». A: *La Vanguardia*, 21 de març 1992. Al suplement: "Revista", p. 1-3. Disponible a: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1992/03/21/pagina-2/33509433/pdf.html?search=la%20pedagog%C3%ADa%20que%20se%20jubila%20codina>. [Consulta: 19 d'abril 2018]

SÁNCHEZ HERNÁNDEZ, Sara. «Maria Teresa Codina i Mir: maestra entre la població gitana». A: *Treinta retratos de maestras: de la segunda república hasta nuestros días*. Madrid: Cisspraxis, 2005. Pàgs. 101-107.

SEGARRA, Xavier. «L'escola canvia pels mestres, no per les lleis. Maria Teresa Codina, mestra i pedagoga». A: *Diari de Barcelona*, 27 d'abril 1992, p. 48.

TORT BARDOLET, Antoni. «Mestres: M. Teresa Codina Mir (1927)». A: *Catalanes del XX*. Vic: Eumo, 2006, pàg. 196-197

DOCUMENTS AUDIOVISUALS

[Entrevista de Josep Maria Espinàs a Maria Teresa Codina al programa *Personal i intransferible* del Canal 33 de la Televisió de Catalunya], dia 21 de març de 1992. [Arxiu de vídeo] Disponible a: <http://www.ccma.cat/tv3/alacarta/programa/m-teresa-codina/video/3011330/> [Consulta: 19 d'abril 2018]

Universitat Autònoma de Barcelona (1 de març de 2013). 15 minuts amb... Maria Teresa Codina. [Arxiu de vídeo]. Disponible a: https://www.youtube.com/watch?v=k_Y5vdRjTtU. [Consulta: 19 d'abril 2018]

Servei d'Audiovisuals FCE-UAB (16 de juny de 2012). Mª Teresa Codina: una passejada per l'educació a Catalunya. [Arxiu de vídeo]. Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=ueFfejNnzEg&t=5127s> [Consulta: 19 d'abril 2018]

**Biblioteca Rosa Sensat
Barcelona, 24 d'abril de 2018**